

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΑΔΟΧΗ ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ*

ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΤΕΩΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ

Ἐνὸς ἔτους Ἀκαδημαϊκὰ καθήκοντα μὲ προσήλωσαν ἐπὶ τῆς τιμητικῆς ταύτης ἔδρας, δημιουργήσαντα εἰς ἐμὲ καὶ κάποιαν συνήθειαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὁμολογῶ, ὅτι λόγῳ τῆς ἐπελθούσης μεταβολῆς κατὰ τὴν πορείαν τῆς ζωῆς μου μετὰ τινος δυσθυμίας, παρὰ τὰ συναφῆ βάρη, ἀπομακρύνομαι.

Ὅ,τι μὲ παρηγορεῖ εἶναι, ὅτι μὲ διαδέχεται διαπρεπῆς προσωπικότης, ἐγνωσμένης ἀξίας καὶ δραστηριότητος, ἀνὴρ δυνάμενος νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἐπὶ πλέον ἀνύψωσιν τοῦ ὑπάτου αὐτοῦ πνευματικοῦ καθιδρύματος, ἐνθαρρυνόμενος εἰς τὸ ἔργον του ἀπὸ τὴν φιλοσοφικὴν σκέψιν καὶ τὴν ποιητικὴν διάλαμψιν, αἱ ὁποῖαι, ὡς εἶναι γνωστόν, χαρακτηρίζουν τὸν νέον κ. Ἀντιπρόεδρον, ἄνδρα πολυμαθῆ, ρέκτην καὶ ἄοκνον.

Καὶ τώρα, ἀφοῦ ἐκφράσω τὴν ἐγγνωμοσύνην μου πρὸς τὸν κ. Γενικὸν Γραμματέα καὶ τὸ Προεδρεῖον ἐν γένει τῆς Ἀκαδημίας, πρὸς τὴν Σύγκλητον, πρὸς τὰς διαφόρους Ἐπιτροπὰς καὶ πρὸς πάντας τοὺς συναδέλφους μου, οἵτινες, διὰ τῆς ἐργασίας των, συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ μὴ ἀποβῆ ἄκαρπον τὸ Προεδρικόν μου δωδεκάμηνον, ζητῶ συγγνώμην ἀπὸ τὸν κ. Πρόεδρον, διότι, πρὸς στιγμὴν ἔστω, οἰκειοποιῶμαι τὴν θέσιν του, καὶ τὸν παρακαλῶ νὰ καταλάβῃ ἤδη, ὅτι δικαιωματικῶς ἄλλως τῷ ἀνήκει.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΤΣΑΡΑ

Ἐὐχαριστῶ θερμῶς τὸν κ. Πρόεδρον διὰ τὰς φιλοφρονεστάτας ἐκφράσεις του περὶ ἐμοῦ καὶ τοὺς ἐπαίνους του περὶ τοῦ ἔργου μου. Θὰ ἐπιτρέψῃ δὲ καὶ εἰς ἐμὲ νὰ ἐκδηλώσω τὰς σκέψεις μου περὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἔργου του.

* Συνεδρία τῆς 10 Ἰανουαρίου 1935.

Ἦ Ο Δημήτριος Καμπούρογλους τὴν διανοητικὴν του ἐνεργητικότητα διέθεσεν ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν εἰς δύο ἐπιστημονικὰ κατευθύνσεις, διαθέτει δὲ ταύτην καὶ νῦν ἔτι μετὰ τῆς αὐτῆς ἐντόνου δυναμικότητος, μετὰ τῆς αὐτῆς προτύπου βουλήσεως καὶ μὲ τὸν αὐτὸν ἀκάματον ζῆλον.

Ἦ διπλῆ αὕτη κατεύθυνσις ἐδημιούργησε τὰς δύο μορφὰς τῶν ἐργασιῶν του εἰς τὸν κύκλον τῶν γραμμάτων, τὴν λογοτεχνικὴν μορφήν καὶ τὴν ἱστορικὴν μορφήν. Δὲν εἶναι συχρὸν νὰ διακριθῇ τις εἰς δύο σύναμα κατευθύνσεις, καθόσον κατὰ γενικὸν κανόνα ἢ μία τῶν κατευθύνσεων τούτων προσελκύει καὶ ἱκανοποιεῖ μᾶλλον τῆς ἐτέρας τὸ ψυχικὸν ἐγὼ τοῦ ἀτόμου, μονοπωλοῦσα οὕτω τὴν διανοητικὴν ἐνεργητικότητα αὐτοῦ.

Ἦ Ο Δημήτριος Καμπούρογλους δ' ὅμως τὴν μεγάλην αὐτοῦ διανοητικὴν ἐνεργητικότητα διέθεσε καὶ διαθέτει μετὰ τῆς αὐτῆς στοργῆς εἰς ἀμφοτέρας ταύτας τὰς μορφὰς τὴν τε λογοτεχνικὴν καὶ τὴν ἱστοριοδιφικὴν οὕτω δὲ κατέστη τοῦτο μὲν διαπρεπῆς λογοτέχνης, καὶ εἶναι τοῖς πᾶσι γνωστὸν τὸ πλῆθος τῶν πρωτοτύπων αὐτοῦ ἐργασιῶν τῶν ἀναφερομένων εἰς πάντα τὰ εἶδη τῆς λογοτεχνίας, τοῦτο δὲ δευρὸς ἱστοριοδίφης, ἐξέχουσαν δὲ κατέχουσι θέσει αἱ ἐργασίαι αὐτοῦ αἱ ἀφοροῦσαι τὴν αἰωνίαν καὶ θαυμαστὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, αἱ ἀναδείξασαι τὸν Δημήτριον Καμπούρογλον μεγάλης ἀξίας ἐρευνητὴν. Τοιούτου ἀνδρὸς τὴν πολύτιμον συνεργασίαν δὲν θὰ στερηθῶ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς προεδρείας μου, καθόσον εὐτυχῶς θὰ συμμετέχη τῆς διοικήσεως ὡς συγκλητικὸς.

Ἦ Ἀναλαμβάνων τὴν ἐνεργὸν ἄσκησιν τῶν προεδρικῶν τῆς Ἀκαδημίας καθηκόντων μου εὐχαριστῶ μὲ ὅλην μου τὴν καρδιά τοὺς ἀγαπητοὺς συναδέλφους, οἵτινες διὰ τῆς ψήφου των μὲ ἀνήγαγον εἰς τὸ ὕπατον τοῦτο ἀξίωμα, θέλω δὲ πράξει πᾶν ὅ,τι δύναμαι, ὑπολογίζων πάντως καὶ ἐπὶ τῆς τόσον πεφωτισμένης συνδρομῆς τῶν ἀπαριζόντων τὴν Σύγκλητον διαπρεπῶν συναδέλφων καὶ τοῦ ἀντιπροέδρου καὶ νομίμου ἀντικαταστάτου κ. Βορέα, μεθ' οὗ μὲ συνδέουσιν οὐ μόνον φιλικοὶ ἀλλὰ καὶ ἐπιστημονικῆς φύσεως δεσμοί, ἵνα μὴ ὑπολειφθῶ τῶν ὑπερόχων προκατόχων μου.

Θὰ στραφῇ δὲ ἡ ἡμετέρα δρᾶσις ὅλως ἰδιαίτερος εἰς τὴν ἐξεύρεσιν τῶν μέσων πρὸς ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας, διότι ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω, ὅτι, ἐνῶ ἐν Ἑλλάδι ἔχομεν διαπρεπεῖς ἐπιστήμονας εἰς πάντας τοὺς κλάδους, αἱ πρωτότυποι ἐπιστημονικαὶ ἐργασίαι δὲν εἶναι κατ' ἀναλογίαν πολλαί, τοῦτο δὲ ἀναμφισβητήτως ὀφείλεται εἰς τὴν ἔλλειψιν τῶν οικονομικῶν μέσων τῆς ἐρεῦνης. Ἦ τάξις τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν παρεδέχθη τὴν πρότασιν τοῦ ἀγαπητοῦ συναδέλφου κ. Γερουλάνου καὶ παμψηφεί ὑπέδειξε τὴν ἀνάγκην ταύτην δι' εἰδικῶ ὑπομνήματος. Καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν δὲ συνεζητήθησαν τοιαῦται προτάσεις καὶ εἰς τὴν τάξιν καὶ εἰς τὴν Σύγκλητον, ἀλλὰ προσέκρουσαν πᾶσαι εἰς τὴν ἐξεύρεσιν τῶν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀπαιτουμένων χρημάτων.

Τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν παρεχούσης μόνον 50.000 δραχμὰς ἐτησίως πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ὑπὸ Ἀκαδημαϊκῶν ἐκτελουμένων ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν θέλω καταβάλλει πᾶσαν ἐφικτὴν προσπάθειαν, ἵνα ἐπιτύχωμεν τὴν ἀπαραίτητον οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν πρὸς ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας ἐκτελεσθησομένας οὐ μόνον ὑπὸ Ἀκαδημαϊκῶν, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ καθηγητῶν τακτικῶν ἢ ἐκτάκτων, ὑφηγητῶν, ὑπὸ ἐπιμελητῶν ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῶν καθηγητῶν αὐτῶν καὶ καθόλου εἰπεῖν ὑπὸ διαπρεπῶν ἐπιστημόνων εἰς πάντας τοὺς κλάδους μὴ μελῶν τῆς Ἀκαδημίας, πάντως δ' ὅμως ὑπὸ τὴν εὐθύνην τῆς Ἀκαδημίας διὰ τὸν εὖστοχον χειρισμὸν τῶν πρὸς τὸν σπουδαιότατον τοῦτον σκοπὸν διατεθησομένων οἰκονομικῶν μέσων.

Μόνον δὲ διὰ τῆς οἰκονομικῆς ταύτης ἐνισχύσεως θὰ δοθῇ σημαντικὴ ὠθησις εἰς ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας καὶ κατ' ἀκολουθίαν εἰς μεγάλην αὔξησιν τῶν πρωτοτύπων ἐργασιῶν, αἵτινες θὰ καταστήσωσι τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν ἀνταξίαν διάδοχον τῆς ἀθανάτου Ἀκαδημίας τοῦ Πλάτωνος.

Θέλω δ' ἐπ' ἴσῃς ζητήσῃ παρὰ τῆς Ἀκαδημίας νὰ ἐργασθῇ πάσῃ δυνάμει περὶ τῶν μεθόδων, δι' ὧν θὰ ἐπιτύχωμεν τὴν ἄρσιν τῆς ἀναμφισβητήτου ἀνισορροπίας, ἣτις ὑπάρχει μεταξὺ τοῦτο μὲν τῆς προϊούσης μορφολογικῆς καὶ λειτουργικῆς τελειοποιήσεως τοῦ προσθίου μετωπιαίου λοβοῦ, τῆς ἐστίας ταύτης τοῦ ἀνωτέρου ἀνθρώπινου ψυχομοῦ, ἧς ἐπακολούθημα εἶναι ἢ προϊούσα ἀνάπτυξις τῆς διανοίας τοῦ ἀνθρώπου ἢ τόσον γόνιμος εἰς ἐργασίας καὶ ἀνακαλύψεις θανμαστιάς, τοῦτο δὲ τοῦ ἠθικοῦ αἰσθητηρίου, ἧτοι τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως, ἧτις τὸνναντίον ὑπεράγαν ὑπολείπεται πρὸς μεγίστην βλάβην τοῦ ἀτόμου καὶ τῆς ἀνθρωπότητος καθόλου.

Τὸ ἄτομον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν ἐκπληροῖ εἰς ἀκέραιον τὰς ἠθικὰς αὐτοῦ ὑποχρεώσεις εἰς πάσας τὰς μορφὰς αὐτῶν καὶ ὠρισμένως τὰς ἠθικὰς ὑποχρεώσεις, ἅς ἔχει πρὸς ἑαυτό, πρὸς τὴν οἰκογένειάν του, πρὸς τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ, πρὸς τὴν κοινωνίαν, πρὸς τὴν πατρίδα του, πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα, ἐπὶ μεγίστη βλάβῃ τοῦ ἀτόμου καὶ τῆς ἀνθρωπότητος καθόλου.

Λέγουν ὅτι οὐδεὶς ἐπιθυμεῖ τὸν πόλεμον, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πολέμου ἀδξάνεται ὀσημέραι καὶ μετ' αὐτοῦ τελειοποιοῦνται τὰ προσφυνέστατα τῆς καταστροφῆς βιομηχανικὰ καὶ χημικὰ μέσα, τὰ ὅποια αὐτοὶ οἱ λαοὶ κατεργάζονται καὶ ἐκπλήττεσθε διὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ αἰσθήματος τῆς συλλογικῆς αὐτοσυντηρήσεως εἰς τὰ πολιτισμένα ἔθνη.

Φρονῶ δὲ ὅτι πᾶσαι αἱ Ἀκαδημίαι καὶ κατ' ἐξοχὴν ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ἔνεκα λόγων βαρείας κληρονομίας ἔχει καθῆκον νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἰσορροπίας, ἧτις ὀφείλει νὰ ὑπάρχῃ μεταξὺ τῶν ἀνωτέρων διανοητικῶν λειτουργιῶν καὶ τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως εἰς πάσας αὐτῆς τὰς μορφὰς ἐπὶ ἀνυπολόγιστον ἀγαθῶ τοῦ ἀτόμου καὶ τῆς ἀνθρωπότητος καθόλου.